

[Industriministeren]**1. Lov om garantier for lån til bygning af mindre fragtskibe**

Lovforslaget har til formål at reducere statsstøtten til skibsværfterne, således som det blev aftalt ved etableringen af aftrappingsordningen i november 1988. Desuden har udnyttelsen af ordningen i de senere år været behersket.

Under hensyn til den fortsat gunstige markedssituation kan et eventuelt behov for garantistillelse til bygning af mindre fragtskibe tilgodeses via det private kapitalmarked.

2. Lov om marginspekulation

Da loven om marginspekulation er overflødiggjort ved etableringen af et futures- og optionsmarked på Københavns Fondsbørs, foreslås loven ophævet.

Ud fra almindelige kreditvurderinger vil det stadig være muligt at stille krav til en vis indbetaling af margin.

3. Lov om Søfartens Fællesråd

Søfartens Fællesråd har i de senere år kun haft få spørgsmål til behandling, idet en række af de spørgsmål, der oprindeligt blev forelagt dette råd, senere er henlagt til andre organer. Det er derfor ikke fundet hensigtsmæssigt eller nødvendigt at opretholde Søfartens Fællesråd. Spørgsmål af den karakter, der hidtil har været forelagt Søfartens Fællesråd, vil fremover blive forelagt redernes og de søfarendes organisationer, som har udpeget medlemmer af rådet.

4. Lov om dispachører

Der ses ikke at være en egentlig samfundsmæssig interesse for offentlig regulering i form af autorisation i forbindelse med udøvelse af næring som dispachør. Denne næring kan på fuldt forsvarlig vis ske i fri konkurrence. Branchen omfatter i dag fire autoriserede dispachører, hvoraf 3 er praktiserende. Den nærmere regulering er fastsat i tre bekendtgørelser, der sammen med loven om dispachører vil bortfalde ved lovforslagets vedtagelse.

5. Lov om skibsmæglere og varemæglere

For skibsmæglere og varemæglere gælder generelt de samme betragtninger om overgang til fri næring som anført for dispachører. Desuden er den eneret, der tidligere gjaldt for skibsmæglere til at klarere skibe – udfærdigelse

og behandling af de fornødne dokumenter for skib og ladning m.v. – bortfaldet ved en ændring i toldloven. Reglerne om eneretten til at klarere skibe er derfor uden selvstændigt indhold.

Med hensyn til varemæglere har spørgsmålet om ophævelse af autorisationsordningen været drøftet med Justitsministeriet, som finder det ubetænkeligt at ophæve ordningen. Dette indebærer tillige ændring af købeloven og kommissionsloven, som indeholder bestemmelser om dækningskøb og -salg ved varemæglere i tilfælde af fordringshaverмора. Disse bestemmelser foreslås derfor tillige ophævet.

6. Lov om konfiskation af tysk og japansk ejendom

Allerede ændringen i 1959 tog sigte på at afslutte arbejdet med konfiskation af tysk og japansk ejendom. Imidlertid havde handelsministeren fortsat visse dispensationsbeføjelser i tilfælde, hvor andragende om dispensation af undskyldelige grunde ikke var indsendt rettidigt, eller hvor der forelå nye oplysninger eller i ganske særlige tilfælde. Da der er gået mange år, siden disse sager var aktuelle, ses der ikke længere grund til at opretholde loven.

Carsten Andersen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne skal jeg hermed tillade mig at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om socialt op-søgende arbejde og socialt projektarbejde.

(Beslutningsforslag nr. B 50).

Jeg henviser til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 46:

Forslag til folketingsbeslutning om skabelse af et åbent europæisk kultursamarbejde (Kultur-Eureka).

Af Holger K. Nielsen (SF) m.fl.
(Fremsat 7/12 89).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Kulturministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg synes, det er et fremragende formål og mål, forslagsstillerne har sat sig: en kulturel dialog og et styrket kulturelt samarbejde på tværs af alle grænser i Europa, til og med et Europa med anderledes og mere frie grænser end i det nu forgangne år.

Jeg er glad for, at forslagsstillerne betragter kulturbegrebet lige så bredt som jeg: fra den professionelle til den folkelige kultur. Det er mangfoldigheden, der kendetegner den europæiske kultur, også i et nationalt og regionalt perspektiv. Dette kendetegn skal bevares og styrkes, ikke i national, regional eller europæisk isolation, men – som det i det lange perspektiv altid er sket – i et åbent samspil med en åben interesse for påvirkninger mellem kulturer.

Der er virkelig grund til optimisme i den nye situation i Europa. Men situationen er også svær, og vi i Vesteuropa skal være varsomme med at forvirre billedet og hæmme de nye europæiske muligheder gennem flere mulige bureaukratiske samarbejdssystemer.

Regeringen er altså meget enig med forslagsstillerne om målet, men ikke om det nye middel, som forslagsstillerne forestiller sig. Danmark er i den heldige situation, at vi er medlem af alle relevante organisationer, der beskæftiger sig med europæiske spørgsmål, herunder kultur. Og vi er aktivt med overalt, i det bilaterale, i det nordiske, i EF, i Europarådet, i OECD og også i Konferencen om Sikkerhed og Samarbejde i Europa, den såkaldte CSCE-proces. Disse organisationer har forskellige formål og arbejdsmetoder, men informationen og koordineringen mellem organisationerne er stærkt stigende, bl.a. – men ikke kun – fordi Danmark sammen med en række andre lande har presset på.

Det nordiske samarbejde skal fortsat styrke Norden, men det skal også aktivt medvirke til en positiv europæisk udvikling. Som eksempler på, at Norden er sig denne dobbeltrolle bevidst, skal jeg nævne den nordiske kulturhandlingsplan og Ministerrådets rapporter om Norden i Europa.

I de drøftelser, som på kulturområdet finder sted mellem de 12 EF-lande, bliver initiativer i stigende grad åbne for deltagelse af Europarådslande og Europarådet. Det seneste konkre-

te eksempel er de to resolutioner om »bogen«, som ministrene vedtog i maj 1989, og jeg vil godt minde om, at denne åbenhed i al væsentlighed skyldtes en konstant indsats fra dansk og fra tysk side.

I Europarådet gives den kulturelle dialog mellem Øst og Vest høj prioritet, så høj, at det i 1990 som et af de få områder har fået en merbevilling på rådets budget. Og Ungarn og Polen deltager i Europarådets arbejde fra 1990.

CSCE-processen, der som bekendt fortsætter i København til sommer, omfatter hele Europa: Vest-, Øst- og Centraleuropa, samt USA og Canada. I processen indgår også kultur. Jeg mener, at denne nye udvikling i Europa giver al mulig grund til optimisme for de kommende møder i denne løbende konference.

Vi har altså allerede organisationer i Europa, som gennem øget og aktiv information og koordinering forfølger de mål, som forslagsstillerne og jeg har, og som vi er enige om, tror jeg. Regeringen vil i alle disse sammenhænge fortsat gøre sit til, at dette mål forfølges.

Vi er på rette vej, både når det gælder koordineringen, og når det gælder åbningsinitiativerne, og jeg mener endda, at vi er godt på vej. Lad os bruge og forbedre disse nye veje. En ny bureaukratisk europæisk kulturorganisation er overflødig og vil i bedste fald forvirre samarbejdsbilledet og i værste fald bremse den udvikling og det mål, som jeg tror vi – i øvrigt sammen med forslagsstillerne – kan tilslutte os.

Selv om jeg kun er enig i målet og ikke i midlet, vil jeg gerne takke forslagsstillerne for at have givet konkret anledning til debat her i Tinget om kulturens betydning for den fremtidige udvikling i Europa. Jeg er overbevist om, at det kulturelle perspektiv er af afgørende betydning for den fortsatte udvikling af Europa.

For god ordens skyld skal jeg erindre om, at jeg har fremlagt en redegørelse om dansk kulturudveksling med udlandet her i Tinget, som kommer til drøftelse den 31. januar i år, men jeg mener ikke, at vi på nogen måde tager hul på den diskussion unødigt. Det initiativ, vi har set her, er også velkomment.

Birte Weiss (S):

Da SF fremsatte sit forslag, så verden anderledes ud, end den gør i dag. Siden da er Europa blevet mere broget, og lande, hvis opbrud fra systemterroren vi overhovedet ikke kunne be-

[Birte Weiss]

tragte som andet end fremtidsdrømmerier bare for en måned eller to siden, har i mellemtiden skilt sig af med deres diktatorer. Kravet om åndsfrihed og om politisk demokrati har hurtigere, end nogen af os havde turdet drømme om, oversvømmet de magtcentre for kommunistisk ensretning, der ellers har præget Østeuropa.

Derfor står vi i dag med et nyt, åbent om end skrøbeligt Europa, som stiller nogle helt nye krav til vore samarbejds mønstre og ikke mindst til vore samarbejdsevner.

Jeg vil godt sige, at jeg betragter det som den lykkeligste udfordring politisk, vi overhovedet har haft i nyere tid, og derfor er det så vigtigt, at vi fra starten finder den helt rigtige form til også at bygge disse nye samarbejder op. Derfor er det vigtigt, at vi ikke griber galt, når de organisatoriske samarbejds mønstre nu skal fastlægges, f.eks. på et område som det, der er nævnt i B 46.

Vi har jo drøftet dette tema adskillige gange tidligere her i Folketinget både i forbindelse med nogle konkrete forslag og i en lidt bredere sammenhæng. Derfor er det ikke nogen hemmelighed, at Socialdemokratiet er varm tilhænger af et intensiveret europæisk kultursamarbejde, men at det er afgørende for os, at det er åbent. Det må altså ikke være sådan, at EF-landene via deres tætte organisatoriske opbygning eller sammenknytning sætter sig på kultursamarbejdet i Europa. Og det er klart, at Eureka-modellen derfor må komme stærkt ind i billedet, sådan som den er det i SF's forslag.

Samarbejdets åbne karakter og inddragelse af Europarådet og de nordiske lande, men også ambitionen om bredden i det, sådan som det så stærkt præciseres i SF's forslag, er vi helt med på.

Alligevel er vi en lille smule tøvende over for, om det netop er nu, vi skal gå hen og lave disse nye organisatoriske modeller. Vi har denne tøven, lidt usikkerhed med hensyn til, om det er netop nu, hvor de store omvæltninger sker i Østeuropa, at vi skal begynde at opbygge disse nye modeller.

Det er, fordi det er afgørende for os, at de østeuropæiske lande ikke bliver påtvunget en model af os, men at vi opbygger den sammen med dem, og at det sker i et fælles virke. Dermed afviser vi hverken tankegangen i forslaget eller for så vidt det konkrete forslag. Det, vi siger, er: Skal vi ikke tøve en lille smule? Er vi nu helt

sikre på, at det ikke er klogere lige at afvente de ideer, som de i Østeuropa selv har til, hvordan de kan blive tættere integreret i de vesteuropæiske samarbejds mønstre, der findes i forvejen, med alle de gode ideer, vi har både i de nordiske lande og i Europarådet, hvis meget centrale placering vi fortsat lægger meget stor vægt på, også i forbindelse med opbygning af nye mønstre? Er det alligevel ikke klogere, at vi tøver en lille bitte smule og får en tættere dialog med Østeuropa, inden vi lægger os helt fast?

Som sagt afviser vi ikke forslaget, og vi ser frem til, at det kan blive nogle meget spændende debatter, vi får om det i Markedsudvalget, for hensigten med det, hele sigtet, er vi, som det også er fremgået af den løbende offentlige debat, 100 pct. enige i.

Eva Møller (KF):

Også Det Konservative Folkeparti er enig med Socialistisk Folkeparti i de mål og intentioner og hensigter, der ligger bag forslaget. Vi mener også, det er vigtigt, at vi samarbejder, og at vi i denne tid, hvor vi har set et ændret Europa i forhold til, hvad vi kunne forvente bare for ganske kort tid siden, er åbne og interesserede i at samarbejde med de østeuropæiske lande kulturelt, uddannelsesmæssigt og i øvrigt på alle andre områder.

Det Konservative Folkeparti har altid været åbent over for samarbejde på det kulturelle område i Europarådet, i nordisk sammenhæng og på alle andre områder, specielt samarbejde, der sådan som det, vi oplever i øjeblikket, er multifacetteret, og det vil sige et samarbejde, som respekterer både de mange forskellige aspekter, der findes i kulturen, og de mange forskellige måder, som landene i Europa driver kulturpolitik på. Og vi vil meget gerne fortsætte dette samarbejde.

Vi mener, at det kulturelle område tilgodeses. Vi samarbejder på en lang række felter, som det blev nævnt af kulturministeren for lidt siden, gennem forskellige organisationer. Vi mener, at dette samarbejde skal fortsættes, og vi mener, at man er bedst tjent med en fortsættelse af samarbejdet, sådan som det finder sted i øjeblikket, hvor vi bevarer de nuværende mange samarbejds kanaler på det kulturelle område. Vi finder ikke, at tidspunktet er inde til at sige, at der kun er én måde at samarbejde på kulturelt.

[Eva Møller]

Derfor vil vi i øjeblikket tilslutte os intentionerne og sige ja tak til målet og intentionerne, men sige nej tak til opbygning af en bureaukratisk samarbejdsmodel. Vi mener, at man hverken i Danmark eller ude omkring er tjent med opbygningen af et større bureaukrati.

Helge Sander (V):

Venstre er ikke fremmed over for de tanker, som SF fremlægger i beslutningsforslag nr. B 46. Vi er enige i, at kultur ingen grænser kender, men det føler vi også allerede understreges i dag med de mange aktiviteter, der foregår på tværs af grænserne og også på tværs af de institutioner, vi kender: EF, Europarådet, Nordisk Råd osv. Den del af det er jo allerede i fuld gang. Det ser vi gerne styrket yderligere og gerne udbygget ikke blot under en mere kunstnerisk synsvinkel, men så sandelig også gerne ud fra en mere folkelig indgang, og vi er særdeles tilfredse med den formulering, som SF har i bemærkningerne på side 3, sp. 2, hvorfra jeg citerer:

»Det er en forudsætning, at kulturområdet defineres bredt, og at arbejdet med det omfatter såvel de mere professionelle kunstnere og kunstudtryk som den folkelige kultur og de personer, der beskæftiger sig med den.«

Heri er vi ganske enige. Men vi kan ikke støtte den administrative kolos, som vi føler at SF har fået stillet på benene. Der skal oprettes en komité, der skal være halvårlige møder, som vi kender det fra EF's Ministerråd, der skal være et sekretariat og derunder nedsættes fagkyndige udvalg, formentlig inden for hvert eneste kulturområde, alt sammen noget, som koster, sikkert urimelig meget.

Men hvad der er endnu vigtigere, er, at vi absolut ikke har noget ønske om, at det er bureaukrater, der skal styre kulturlivet. At det er lykkedes flot uden bureaukrater, det dokumenterer historien jo ganske flot. Jeg har prøvet at sætte kendte kulturnavne på den geografi, vi kender i dag. Hvis vi ser på de lande, som er tilknyttet EF, kan vi nævne Picasso, van Gogh, The Beatles, Mozart, Leonardo da Vinci, alle sammen navne, som i allerhøjeste grad har præget europæisk kultur – og langt ud over det for øvrigt.

Hvis vi tager ikke-EF-landene, herunder også Østeuropa, ja, så har vi Solsjenitsyn, Dvořak, Tjajkovskij, Tolstoj, Sibelius og wienerkompo-

nisterne, alle sammen nogle, som også har præget kulturens udvikling i Europa.

Og hvad så med lille Danmark uden et Kultur-Eureka? Ja, en Bertel Thorvaldsen, en Oehlenschläger, en Carl Nielsen, Kierkegaard, Jørn Utzon, H. C. Andersen, og sådan kunne jeg blive ved, alle sammen nogle, der i allerhøjeste grad har været med til at præge kulturens udvikling. Det er gået ganske flot, uden at vi har opstillet nogen flotte modeller og fine komiteer, og hvad ved jeg, for at man kunne få skabt det, som SF ønsker fremmet med dette beslutningsforslag.

Vi vil som sagt gerne være med til at fremme kulturudviklingen. Det sker allerede, men bedst uden styring. Og da vi jo under finanslovdebatten oplevede, at fodboldsproget pludselig er blevet godt til at danne billede med, vil jeg gerne give et eksempel ved at sige, at hvis man f.eks. inden for fodboldsporten ønsker en turnering blandt EF-fodboldlandsholdene, så skal det spilleme ikke være EF, der beslutter sig. Det skal være fodboldunionerne. Hvis det skal ske i Europarådsregi, skal det også være disse unioner, disse lokale institutioner inden for området, der tager beslutningen. Vi vil ikke have det styret ovenfra.

Med andre ord: Venstre siger ja til mere samarbejde og mindre bureaukrati og dermed altså også nej tak til SF's forslag.

Annette Just (FP):

Vi i Fremskridtspartiet har i virkeligheden lidt vanskeligt ved at komme med nogen nye ting, for jeg synes, der blev sagt så meget klogt, ikke blot af ministeren, som jo faktisk gennemgik hele forslaget og talte om hele den udmærkede udvikling, der kan ske inden for det kulturelle, men i særdeleshed også af Venstres ordfører, som jo ikke blot var humoristisk, men også meget saglig.

Fremskridtspartiet går ind for en naturlig udvikling på det kulturelle område. Dette forslag har intet med en naturlig udvikling at gøre, og jeg er ærlig talt dybt skuffet over, at SF ikke har taget beslutningsforslaget tilbage, for den udvikling, vi har set i Østeuropa, tyder jo ikke ligefrem på, at disse lande ønsker mere bureaukrati. De har kæmpet imod bureaukrati, de har kæmpet imod monopoler, og jeg synes, det er en prisværdig kamp, de har startet, og som de kæmper. Derfor skal vi i Danmark i hvert fald

[Annette Just]

ikke være med til at lave yderligere bureaukrati og prøve på at presse det nye Østeuropa ind i et sådant.

Hvad er det så, SF synes er så vidunderligt? Man vil bl.a. fremme forskning og udvikling for så vidt angår kulturudtryk. Jamen helle jøsses da, tror man virkelig, at det er det, man i Østeuropa på nuværende tidspunkt har størst behov for? Kulturformidling og fælles oplevelser af skabende kunst og deltagelse i kulturaktiviteter, er det virkelig det, SF tror at Østeuropa har kæmpet for? Vi tror det ikke i Fremskridtspartiet. Vi tror, at de har kæmpet for at komme af med bureaukratiet, at de har kæmpet for at få den personlige, frie vilje, at få lov til at udvikle sig naturligt, og derfor går vi imod dette forslag.

Elisabeth Arnold (RV):

På Det Radikale Venstres vegne skal jeg ligesom flere af de tidligere ordførere sige, at vi fuldt og helt støtter det gode formål, der ligger i dette forslag.

Hvis man læser nogle af de almindelige bemærkninger, kan man se, at der er mange udmærkede mål: Man skal fremme udveksling af viden, erfaringer og resultater, man skal give et indblik i den fælles europæiske historie. Det lyder alt sammen udmærket. Det pudsige er, at der står næsten det samme i præamblen til Den Europæiske Kulturfond. Der var formålet bare at fremme bevidstheden om det fælles europæiske kulturgods. Her er meningen faktisk det modsatte. Man skal nå frem til den konklusion eller den indsigt, at Europa, europæisk kulturliv, er meget forskelligt og mangeartet. Det synes vi er et udmærket formål, men det vidste vi måske godt i forvejen. Vi havde en mistanke om, at europæisk kultur var meget rigt facetteret.

Både Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre er utilfredse med EF's blandede sig på det kulturelle område, men vi synes ikke fra Det Radikale Venstres side, at SF's forslag er helt godt. Vi synes, det er for stift, for planøkonomisk og for ufrit. Sådant synes vi det ser ud, men vi vil gerne belæres af SF om, at det slet ikke har været meningen. Så det glæder vi os til at høre.

Men i øvrigt vil vi gerne være med til at diskutere, inden for hvilke rammer et forstærket kultursamarbejde i hele Europa kan udvikle sig. Vi har jo i forvejen Europarådet, vi har EF's

Kulturfond, vi har forskellige lokale og bilaterale og regionale aftaler.

Jeg vil godt vende tilbage til det, fru Birte Weiss sagde fra Socialdemokratiets side om at vente lidt. Jeg tror nu, vi kunne vinde meget, hvis vi prøvede at holde vores diskussion om det europæiske samarbejde i gang et stykke tid og så så, om der ikke var mulighed for at placere f.eks. et europæisk kultursamarbejdsorgan et sted i Østeuropa. Hvad med Prag, Budapest eller Berlin måske? Det kunne da være spændende.

En anden ting, jeg ville nævne, er, at kultursamarbejde jo ikke blot er noget, der foregår mellem nationalstater. Vi har netop i Danmark set, at der er givet støtte til oprettelse af et kulturinstitut i Riga. Det ville vi jo ikke umiddelbart få mulighed for at samarbejde med, hvis vi havde et nationalt samarbejde med Sovjeunionen. Der er mange kulturelle undergrupper i de meget store lande, som vi kunne have stor interesse i at få isolerede kulturaftaler med, f.eks. Armenien, Grusien og andre steder i de meget store østeuropæiske lande.

Derfor synes jeg, det kunne være spændende at holde diskussionen i gang, til vi havde lidt mere overblik over, hvordan organisationsstrukturen i Østeuropa kommer til at se ud.

Duetoft (CD):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til SF, mestendels fordi det er første gang, jeg har set SF så klart erkende, at der foregår et kulturpolitisk samarbejde i EF, og det hilser vi med glæde.

Der har jo tidligere været tider, bl.a. dengang CD sad på kulturministerposten, hvor man som minister vel var nødsaget til at rejse til EF og sidde med ryggen til alle de andre, fordi man ikke rigtig måtte tage ned og diskutere kultur. Derfor synes jeg, det er dejligt, at vi har fået en debat frem nu, der erkender, at der i EF foregår et kulturelt samarbejde, og det skal SF ikke skoses for.

Jeg kunne også godt komme med alle de fine ord om, hvor gode intentionerne er, osv., for det er de da selvfølgelig i dette forslag, men jeg vil godt sige, at når SF jo ikke lægger skjul på, hvad det her drejer sig om, så må CD være imod forslaget.

SF skriver i bemærkningerne klart, at en af forslagens hensigter er at fjerne en del af det kulturpolitiske samarbejde, der er i EF, og føre

[Duetoff]

det over til det nye organ. Der må jeg sige til hr. Gade og andre SF-medlemmer, at vi ønsker et stærkt kulturpolitisk samarbejde i EF bibeholdt, og det ønsker vi, fordi vi ønsker at bruge det kultursamarbejde til noget helt andet, end formodentlig de fleste i denne sal vil bruge det til. Vi ser nemlig det EF-kulturpolitiske samarbejde som et klart middel frem mod den union, vi ønsker. Det er en klar styrkelse af EF-samarbejdet, og det er en klar del af den vision mod et samlet Vesteuropa, vi ser.

Derfor ønsker vi ikke at svække dette arbejde, og derfor ønsker vi ikke, at en del af dette arbejde føres over i et organ, der i bedste fald bliver så bredt, at det ingen virkning får.

Så alene af den grund har vi både i valgkampe og uden for valgkampe klart sagt, at vores opfattelse af EF-kultursamarbejdet hænger nøje sammen med den politiske opbygning, som vi ønsker i Europa. Og det står vi altså fast ved også nu, selv om der er sket mange gode ting i Europa i de sidste måneder.

Vi er bange for, at dette forslag, hvis det blev ført ud i livet, ville være med til at bremse det samarbejde, vi har i EF, og vi tror, vi i Markedsudvalget ville få meget lange og evindelige diskussioner om, hvornår man nu kunne være inden for Romtraktaten, og hvornår man nu ville være uden for, osv. Jeg tror egentlig, det ville betyde, at vi ikke kunne komme igennem med en lang række af de projekter i EF-samarbejdet, som vi altså er tilfredse med.

Så vil jeg også sige, at hvis vi i den situation, Østeuropa står i i øjeblikket, begyndte at lave et overordnet organ, som jeg opfatter det, der er tale om her, så kunne man måske frygte, at nogle i Østeuropa pludselig begyndte at opfatte os som kulturimperialister.

Der vil jeg gerne give fru Birte Weiss ganske ret, når hun siger, at det kunne være, vi ikke skulle komme og påtvinge de lande derovre, som måske har nogle andre udgangspunkter både historisk og på andre måder, en masse værdinormer eller en masse kulturelle synspunkter. Det her kunne jo godt opfattes sådan. Når dertil kommer, at bureaukratiet, som også andre ordførere har været inde på, kan blive urimelig stort ved at bygge oven på internationale organisationer på denne måde, kan vi ikke støtte det.

CD's hovedsynspunkt er altså, at selv om alt her kan lyde meget godt og SF godt kan bort-

forklare en række af de administrative problemer i det, så ønsker vi EF-kultursamarbejdet bibeholdt og ikke svækket, således som det ligger i dette forslag. Og det gør vi såmænd, fordi vi tror, vi kommer til at se et andet Europa i fremtiden end det, SF står for.

Hvor SF med dette forslag, men også med en lang række andre situationer i EF-sammenhæng, klart bygger op til en gentagelse af det nationalstats-Europa, der forelå før anden verdenskrig, og som bragte blod og ødelæggelse i store dele af Europa, ønsker vi et Europa, hvor EF-området er en integreret del af fællesskabet, og at man i de 12 EF-lande, det omfatter, stadig væk bygger på den enhedstanke, som Monnet og andre fostrede efter krigen.

Det er det Europa, vi ønsker. Et Europa, hvor vi udveksler kultur mellem et samlet EF og den øvrige del af Europa, på samme måde som man i dag udveksler kultur mellem Danmark og Vesttyskland eller Danmark og Østeuropa, men hvor EF i det fremtidige Europa stadig er en dynamo og et stærkt fællesskab. Vi tror, det ville svække den udvikling, hvis et forslag som dette gik igennem, og derfor vil vi sige nej tak til nationalstatstanken.

Lysholm Christensen (KRF):

Der skal ikke herske nogen tvivl om Kristeligt Folkepartis positive indstilling over for dette forslag, når det gælder formålet. Den nye østeuropæiske situation inviterer jo netop til bl.a. kulturelt samarbejde. Ja, oprøret imod de styrende systemer i Østeuropa er jo netop kommet fra kunstnersammenslutninger, fra kunstnerkredse.

Vi har jo meget historisk og kulturelt tilfælles med disse østeuropæiske lande. Samarbejdet har ligget stille, har ligget i dvale i nogle år, kan man sige. Der har været forskellige vanskeligheder omkring udvekslingen af tanker og kulturelle aktiviteter, men nu åbner grænserne sig, og vi må glæde os over det meget nye og positive, der sker demokratisk, kulturelt og folkeligt.

Kulturformidling, forskning, fælles indsats for bevarelse af kulturminde, alt sammen er det vigtigt i denne situation. Deri er vi enige med SF. Men vi må dog sige, at vi ikke er enige i, at tiden er inde til opbygning af et nyt administrativt apparat, som det er foreslået. Vi må tilslutte os de tanker, som er kommet til udtryk fra andre ordførere også: Tiden er ikke inde til at sætte dette i system efter SF's model.

[Lysholm Christensen]

Vi har derimod stor tiltro til det allerede igangværende arbejde, det uformelle samarbejde i EF, og kulturministerens indlæg var jo et glimrende billede på, at der foregår en masse allerede. Vi har vældig stor tiltro til, at det kører på fornuftig måde i de forskellige fora, hvor det sker. Vi har derimod ikke særlig tiltro til, at det kulturelle kan styres igennem et organ opbygget sådan, som det her er skitseret.

Vi glæder os derimod i disse dage over at se, hvordan de uformelle kontakter bliver knyttet. Man rejser over grænserne, knytter personlige kontakter, kunstnersammenslutninger udveksler ideer og tanker, og idrætsfolk mødes og dyster. Det er uhyre positivt.

Men situationen i Østeuropa er jo ikke særlig stabil, og man kunne spørge – hvis vi skulle til at opbygge et sådant nyt apparat – hvem det egentlig er, vi skal samarbejde med i disse lande. Vi ved dårlig nok, hvem der har magten. Vi skal vel se lidt længere frem og afvente demokratiske valg, før vi egentlig ved, hvem det er, vi skal snakke med på regeringsplan, hvem det er, vi skal samarbejde med.

Lad os se tiden an og glæde os over, at kulturen allerede spontant og folkeligt overskrider grænser i disse uger. Det glæder vi os meget over, men vi må afvise SF's model.

Holger K. Nielsen (SF):

Fru Birte Weiss sagde i sit indlæg, at de ændringer, vi har været vidne til i Europa i den senere tid, er den lykkeligste udfordring i nyere tid. Jeg er fuldstændig enig med fru Birte Weiss og vil tilføje, at det efter vores opfattelse er en udfordring, vi må forholde os aktivt til, og det er i høj grad derfor, at SF har stillet dette forslag.

Der var generelt positiv stemning til intentionerne i forslaget, men desværre ikke til selve indholdet i det.

Det var et gennemgående argument, at SF med dette ville opbygge en ny bureaukratisk kolos, og det mente man ikke at der var brug for. Da jeg hørte hr. Helge Sander fra Venstre hudflette bureaukratiske kolosser, kunne jeg da godt have tænkt mig at høre hr. Helge Sander give EF's landbrugspolitik samme behandling. Men vi har til gode at høre Venstres tilsvarende antibureaukratiske kritik af EF's landbrugspolitik og en række andre ting, der foregår i EF.

Netop dér har vi jo en del af problemstillingen. Hr. Duetoft havde helt ret i, at en del af intentionen med dette forslag er at flytte kulturpolitik væk fra EF-samarbejdet. Det har vi flere grunde til. En af dem er, at vi ikke mener, at kultur er med i Romtraktaten. En anden er, at er der noget, der fungerer bureaukratisk, er det så sandelig EF. Hvordan kan nogen i dette Folketing argumentere med, at det her kommer til at fungere bureaukratisk, når man nu ved, at alternativet er, at EF skal til at beskæftige sig med kulturpolitik? Det forstår jeg overhovedet ikke.

Lad mig helt klart sige, at modellen for det her forslag ikke er noget, vi har hentet ud af den blå luft. Modellen er faktisk noget, som er ved at blive opbygget, nemlig det såkaldte audiovisuelle Eureka-samarbejde inden for EF. Det er bygget op på fuldstændig samme måde som det, vi foreslår her.

Mig bekendt er der ingen i dette Folketing, der har kaldt dette Eureka-samarbejde en administrativ kolos og et kæmpebureaukrati. Tværtimod har regeringen nærmest skamrost Det Audiovisuelle Eureka. Jeg står med et notat fra den 12. oktober 1989 fra kommunikationsministeren, hvor kommunikationsministeren har givet en analyse af Det Audiovisuelle Eureka. I det notat fremhæves, at der er meget positive erfaringer med det arbejde, der er sat i gang. Der er så sandelig ikke noget som helst om, at det er for bureaukratisk opbygget, så at det ikke kan fungere.

Vi tror, det er for snævert at indskrænke Eureka-samarbejdet til udelukkende at være i den audiovisuelle sektor. Vi har støttet det audiovisuelle samarbejde og er fast overbeviste om, at der er perspektiver i det, især også fordi Østeuropa hele tiden har haft mulighed for at komme med. Men hvorfor skal det samarbejde dog indskrænkes til den audiovisuelle sektor? Hvorfor ikke gøre det mere bredt, tage den bredere kulturpolitik med ind i den samme model?

Der er ikke tale om, at der skal opbygges et kæmpesekretariat, som man kender det fra EF. Nej, vi har da forestillet os et lille sekretariat, der kan løse de begrænsede administrative opgaver, der skal løses. Naturligvis forestiller vi os også en koordinationskomité, som man altid har det i samarbejdsfora som disse.

Og lad mig gøre opmærksom på, at de østeuropæiske lande har været meget interesserede i Det Audiovisuelle Eureka-samarbejde.

[Holger K. Nielsen]

Et andet ræsonnement, som gik igen hos mange af ordførerne, var, at vi ikke skal påtvinge Østeuropa en speciel model. Nej, naturligvis skal vi ikke påtvinge Østeuropa nogen model, og det er der heller ikke tale om her. Der er da ikke tale om, at vi skal være kulturimperialister, som én sagde.

Der er tale om, at vi i Vesteuropa skal arbejde aktivt med forslag, som kan fremme den kulturelle udveksling mellem Øst og Vest. Hvordan i alverden kan man forestille sig, at der kan komme gang i noget, hvis man ikke selv går i gang med at stille forslag, at bearbejde sine tanker og så fremstille dem offensivt?

Der er ikke tale om, at vi i morgen vil påtvinge Østeuropa en bestemt model, men om, at vi nu går ned og stiller et forslag og så håber på en dialog mellem de vesteuropæiske lande og en dialog mellem Øst og Vest. Det er det, der er tale om her; man har da læst det her forslag, som en vis herre læser Bibelen, hvis man kan have en forestilling om, at vi vil lave kulturimperialisme eller påtvinge nogen noget som helst.

Jeg har på fornemmelsen, at nogle af de negative bemærkninger, der har været, har en smule at gøre med den traditionelle, passive danske holdning i internationale samarbejdsorganer. Vi er så vant til i Danmark, at vi lurepasser, vi skal lige vente og se, om der er nogle andre lande, som har bedre ideer. Vi er et lille land, der ikke tør komme med selvstændige ideer. Jeg har på fornemmelsen, at det i høj grad er det, som ligger bag de lidt negative bemærkninger.

Naturligvis skal vi vente og lave det rigtige, men vi har da lov til her i Danmark at formulere nogle ideer om, hvordan vi kan gå aktivt ind i at fremme den kulturelle udveksling mellem Øst og Vest, hvordan vi kan få et aktivt kultursamarbejde i hele Europa.

Hvorfor skal vi altid gå og vente? Hvorfor skal vi altid være de tøvende danskere? Hvorfor kan vi ikke for en gangs skyld gå offensivt ud og sige, at nu har vi nogle gode ideer, som vi naturligvis ikke vil påtvinge nogen, men som vi mener er gode, og som vi håber kan inspirere andre lande i Vesteuropa og også inspirere til udveksling og samarbejde mellem Øst og Vest? Hvorfor kan vi ikke gøre det for en gangs skyld?

Jeg synes, at det burde være udgangspunktet for denne diskussion, hvordan Danmark kan

give sit bidrag til at fremme denne proces. Vi kan gøre det, hvis vi vil. Vi mener, at det her er en model til det i forlængelse af de franske forslag om et audiovisuelt Eureka. Franskmandene gør det jo altid, hvorfor kan vi ikke gøre det af og til? Derfor håber jeg meget, at vi under udvalgsbehandlingen kan komme frem til noget, der kan samle et flertal i Folketinget.

Lad mig lige nævne helt konkret, hvorfor det er vigtigt. Kulturministeriet udgav i oktober 1989 en lille grøn pjece om europæiske kulturstøtteordninger, hvor der især inden for EF er en række forskellige muligheder. Jeg kan nævne ét eller to eller tre eksempler, alt efter hvor lang taletid jeg har tilbage.

Der er et projekt om oversættelse af litterære værker. Som det er i øjeblikket, er det kun litterære værker inden for EF-området. Undtagelsesvis kan man gå uden for EF. Er det ikke vigtigt i forholdet til Østeuropa, at vi får mulighed for at få oversat værker fra Østeuropa, og at østeuropæerne, som jo tørster efter kulturel flerhed, også får mulighed for at læse værker fra Vesteuropa? Det skal der penge til. De er jo i gang med en meget kraftig opbygning efter mange års økonomisk ruin. Vil det ikke være vigtigt, at vi kan støtte oversættelse af vesteuropæiske litterære værker for at støtte kulturlivet i Østeuropa? Det er ét eksempel.

Et andet er støtte til bevarelse og fremme af den arkitektoniske kulturarv i fællesskabet. En række af storbyerne i Østeuropa er en central del af den centraleuropæiske og sydeuropæiske kulturarv. Bukarest er en storby, der har store arkitektoniske værdier, som var nær ved at blive ødelagt. Der forestår et kæmpestort genopbygningsarbejde i Bukarest. Vil det ikke være vigtigt, at vi kan gå ind og støtte denne genopbygning?

Udveksling af unge – det, at unge mennesker kan rejse mellem Øst og Vest – er jo et af de helt centrale områder for fremme af samarbejdet mellem Øst og Vest. Det er meget dyrt for de østeuropæiske unge at rejse til Vesten. Er det ikke vigtigt, at vi får fremmet initiativer, der kan støtte en sådan målsætning? Jo, det er det.

Derfor håber jeg meget på, at vi under udvalgsarbejdet kan komme frem til noget, hvorved Danmark aktivt kan støtte et aleuropæisk kulturelt samarbejde.

Kulturministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg skal kun gøre et par enkelte bemærkninger til forslagsstillerne, som jeg egentlig synes glædede sig for lidt over, at der faktisk var ganske bred tilslutning til de intentioner, som er bygget ind i dette forslag. Det var jo alene, når det gjaldt det rent organisatoriske, at meningerne var delte.

Jeg tror lige så stærkt, som hr. Holger K. Nielsen her argumenterede for det, at vi skal øge samkøbet med de østeuropæiske lande også på det kulturelle område, at det er noget, vi alle gerne vil medvirke til. Men jeg tror på, at det kan ske inden for en række af de eksisterende institutioner og organer og måske endda med fordel kan foregå dér, også af hensyn til de holdninger, der gør sig gældende i de allerede etablerede institutioner.

Jeg må sige – hvad hr. Holger K. Nielsen også godt ved – omkring det kulturelle samarbejde i EF, som jo klart sker på det uformelle plan, at der – også før det egentlige nybrud i Østeuropa – klart er udtrykt ønske om, at vi inddrager repræsentanter for de østeuropæiske lande i dette uformelle arbejde, og det er da også betydeligt. Jeg kan oplyse, at såvel det spanske som det franske formandskab på de sidste to uformelle ministermøder i forlængelse af ministermøderne indkaldte ministre fra Polen og Ungarn til en drøftelse af fælles anliggender på det kulturelle område.

Der er allerede en god udvikling i gang, og med alt, hvad der er sket bare i de sidste par uger, tror jeg ikke, at der er tvivl om, at alle vil medvirke til, at det, som ligger som intention i forslaget her, skal virkeliggøres i de kommende år.

Birte Weiss (S):

Selv om jeg har vanskeligt ved at forestille mig, at det skulle være Socialdemokratiet, hr. Holger K. Nielsen henviste til, da han advarede imod at lurepasse, vil jeg godt for en sikkerheds skyld sige, at den lille tvivl, som jeg gav udtryk for, intet har at gøre med at lurepasse.

Den har alene at gøre med, at med den fantastiske udvikling, der sker i Østeuropa i øjeblikket, og med det tempo, den sker i, tror jeg, at det er fantastisk vigtigt, at vi er sikre på, at de organisatoriske modeller, vi bygger op for kultursamarbejde i det Europa, der nu pludselig er blevet meget, meget større, og som vi kan

operere fælles i, er de rigtige. Det er afgørende for os, at østeuropæerne får indflydelse på opbygningen af de modeller.

Det er min fornemmelse, at de lige præcis i øjeblikket er optaget af så mange andre vigtige ting, med at få indført demokrati – ikke fordi det med kulturen er mindre vigtigt, men det med at få opbygget deres demokratiske organer er det, der står ligefor for dem. Det ville måske være forkert, at vi hastede noget igennem på det her område, så vi ikke i tilstrækkelig grad fik de østeuropæiske lande med. Det er det, der ligger i vores lille tøven omkring forslaget, og det er hverken afstandtagen fra indholdet af forslaget eller fra hensigten med det.

I øvrigt vil jeg godt, når jeg alligevel er heroppe, komplimentere Kulturministeriet – det er vel ikke kulturministeren, men det er i hvert fald et initiativ, man har taget i hans ministerium – med den fortrinlige bog, som hedder »EF og kulturen«, og som er skrevet af Peter Duelund. Den opridser meget præcist en lang række af de skismaer, der findes omkring den europæiske kulturpolitik, og først og fremmest en lang række af de problemer, der bliver større og større, hvis vi giver EF lov til at sætte sig for meget på kulturpolitikken. Vores hensigt er, at EF ikke skal sætte sig på kulturpolitikken, og det er baggrunden for vores principielle tilslutning til tankegangen i forslaget.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg vil godt kvittere til fru Birte Weiss ved at sige, at jeg ikke sigtede til Socialdemokratiet med de bemærkninger. Jeg er helt enig i, at vi naturligvis skal finde de rigtige samarbejdsmodeller, men vi er altså overbeviste om, at denne model er meget positiv og meget konstruktiv.

Men om det lige skal bygges op sådan, som vi har foreslået, kan vi snakke om, og jeg vil igen sige, at vi jo ikke skal vedtage dette her i dag. Nu skal det til udvalgsbehandling, og lad os dér snakke og måske få filet forslaget til, så det kan få flertal i Folketinget. Jeg håber stadig væk meget på, at forslagets intentioner kan udmøntes i, at vi kan få flertal for det.

Så vil jeg sige til kulturministeren, at jeg naturligvis er tilfreds med, at man agter at inddrage Østeuropa i det uformelle kultursamarbejde i EF. Det er et lille skridt i den rigtige retning. Men jeg synes ikke, at det kan erstatte forsøg på at få etableret et mere formaliseret aleuropæisk

[Holger K. Nielsen]

samarbejde på kulturområdet. Derfor vil jeg igen opfordre ministeren til at tænke lidt mere offensivt, ikke hele tiden være så tilbageholdende med, at man fra dansk side fremlægger forslag og initiativer.

Jeg savnede egentlig en kommentar fra kulturministeren og også fra flere af de borgerlige ordførere til min sammenligning med Det Audiovisuelle Eureka. Er det ikke korrekt, at det, vi har foreslået her, ikke er mere bureaukratisk end Det Audiovisuelle Eureka, der er under opbygning i øjeblikket, og som regeringen jo har støttet positivt? Jeg vil godt høre, om det ikke er korrekt, og om ikke regeringspartierne på den baggrund vil indrømme, at det her faktisk godt kan lade sig gøre på en måde, som ikke er uoverstigeligt bureaukratisk, og som kan fungere i praksis.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Markedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 45:

Forslag til folketingsbeslutning om skabelse af et åbent europæisk uddannelsessamarbejde (Uddannelses-Eureka).

Af Gade (SF) m.fl.
(Fremsat 7/12 89).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne starte, hvor den tidligere debat

sluttede. Jeg vil gerne tilslutte mig både fru Birte Weiss' lille tvivl og kulturministerens store tvivl med hensyn til nødvendigheden af at opbygge dette ekstra sekretariatsapparat.

Jeg var med til at oprette det rigtige Eureka den 17. juli 1985, og jeg vil gerne bevidne, at helt så lille et apparat, som hr. Holger K. Nielsen gør det til, er det altså ikke. Der bruges utrolig mange embedsmandstimer, årsværk i hundredvis. Der er masser af rejser, møder, papirer, taler, sådan som det nu engang må være, med tolke og alt, hvad der skal til, når så mange lande skal samarbejde.

Og netop på uddannelsesområdet er der utrolig meget af den slags i forvejen. Forskellen på forsknings- og uddannelsesområdet er jo – og jeg håber, at hr. Holger K. Nielsen bliver her, for det er bestemt også ham, jeg taler til – at vi har en hel masse samarbejde på uddannelsesområdet.

På uddannelsesområdet er det jo offentlige instanser, der samarbejder, mens Eureka, som er en forskningsorganisation, vedrører samarbejde mellem private virksomheder. Et sådant samarbejde mellem private virksomheder havde vi ikke i forvejen, og derfor syntes landene i 1985 på fransk foranledning, at vi skulle lave et ægteskabsbureau for private virksomheder.

Når det gælder uddannelsessteder, har vi masser af ægteskabsbureauer i forvejen, og jeg mener egentlig, at koordinationen, eller rettere sagt arbejdsdelingen, er ganske hensigtsmæssig på det felt, så derfor mener jeg ikke, at vi har brug for et ekstra koordinerende led. Vi har Nordisk Ministerråd, vi har UNESCO, vi har OECD, og så har vi altså EF's uddannelsessamarbejde, som i stigende grad er åbent for tredjelande.

Jeg skal ikke udbrede mig om det alt sammen, men vil gerne give nogle eksempler på, hvorledes arbejdsdelingen foregår.

Europarådet startede meget bredt og er stadig et meget vidtfavnende samarbejde, men arbejder i øjeblikket især med fremmedsprogsundervisning og med voksenuddannelse.

Når det gælder Romtraktaten, står der jo udtrykkelig nævnt spørgsmål om anerkendelse af eksaminer og faglig uddannelse, og det tætteste samarbejde inden for EF har da også hidtil været inden for de videregående uddannelser og erhvervsskoleområdet, men i stigende grad kommer også gymnasiet og folkeskolen med.